

บทที่ 2

ระเบียบวิธีวิจัย

ในหัวข้อนี้จะประกอบไปด้วยเนื้อหา 2 ส่วนคือ ส่วนแรกเป็นการทบทวนวรรณกรรมและ ส่วนที่สองเป็นกรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

2.1 การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาหนี้เสียของธนาคารพาณิชย์นั้น มีงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องหลายงานวิจัย ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

ชัยรัตน์ พงษ์ภาสุระ (2538) ได้ทำการศึกษาปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยของลูกค้าธนาคารพาณิชย์ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าปัจจัยด้านการตลาด โดยที่ปัจจัยด้านการตลาด หมายถึง สิ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของลูกค้าธนาคารพาณิชย์ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ วงเงินสินเชื่อ ระยะเวลาการชำระหนี้ ความรวดเร็วในการชำระหนี้ เงื่อนไขของธนาคาร ความสะดวกในการติดต่อ การให้บริการพนักงานความมีชื่อเสียงของธนาคาร ความซื่อสัตย์ของพนักงาน ปัจจัยด้านราคา ได้แก่ อัตราดอกเบี้ย อัตราค่าธรรมเนียม ปัจจัยด้านสถานที่ ได้แก่ สถานที่ตั้ง ปริมาณสาขา สถานที่จอดรถ สถานที่ทำการ เครื่องมือและอุปกรณ์สำนักงาน ปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ การขาย การโฆษณา การศึกษาพบว่าปัจจัยด้านราคาและด้านผลิตภัณฑ์มีผลต่อการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านสถานที่และด้านการส่งเสริมการขายมีผลในระดับกลาง

สำหรับปัญหาในการใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยนั้น ลูกค้ามีปัญหาด้านราคาในระดับมาก ส่วนปัญหาด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่ และด้านการส่งเสริมการขาย ลูกค้ามีปัญหาอยู่ในระดับกลาง

ไชยรัตน์ โครุบล(2536) ได้ศึกษาพฤติกรรมของข้าราชการกับภาวะสินเชื่อบริการหนี้ ศึกษาสินเชื่อกรุงไทยธนวิญ จังหวัดเชียงใหม่ โดยได้ทำการศึกษาถึงความสามารถในการชำระหนี้ ระยะเวลา และวิธีการชำระหนี้ ข้าราชการส่วนมากไม่มีปัญหาเรื่องการชำระหนี้ ส่วนที่มีปัญหามีประมาณร้อยละ 6.19 ข้าราชการที่ได้รับอนุมัติวงเงินสูงหรือมีเงินเดือนสูงมีแนวโน้มจะมีปัญหา ใน

การชำระหนี้ที่น้อยกว่า ข้าราชการที่มีเงินเดือนต่ำหรือได้รับอนุมัติวงเงินต่ำ ข้าราชการที่มีปัญหาเรื่อง การชำระหนี้ร้อยละ 26.99 อยู่ในช่วงวงเงิน 20,001-30,000 บาท แต่ข้าราชการที่มีปัญหาด้านความ สามารถในการชำระหนี้จริง ๆ มีเพียง 163 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 0.93 เท่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นจำนวน ที่น้อยมาก ข้าราชการ ร้อยละ 59.4 จะใช้วงเงินต่อไปเรื่อย ๆ โดยไม่มีกำหนดชำระเมื่อใด ส่วน ร้อยละ 19.3 จะชำระให้เสร็จสิ้นเมื่อตอนเกษียณอายุราชการ ส่วนวิธีการชำระหนี้ นั้น ข้าราชการร้อยละ 53.5 จะชำระหนี้ทันทีที่ปลดเกษียณอายุราชการ และร้อยละ 15.9 จะชำระภายใน 6 เดือน

จันทร์ศรี สมวิลาศ(2536) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตร ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง เชียงใหม่ โดยมีตัวแปรที่นำมาศึกษาคือ วงเงินกู้ขนาดของ ฟาร์ม ปริมาณหนี้สินในระบบสหกรณ์ ปริมาณหนี้สินนอกระบบสหกรณ์ จำนวนเงินกู้ การใช้เงินกู้ ตามวัตถุประสงค์ การทวงถามหนี้ของสหกรณ์ มูลค่าหลักประกันสินเชื่อ ปัญหาการขาดทุนในกิจ การฟาร์ม ความไม่แน่นอนในรายได้ฟาร์ม และความรับผิดชอบของสมาชิกสหกรณ์ ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตร โดยที่ปริมาณหนี้สิน ในระบบสหกรณ์มีความสัมพันธ์ในทางลบกับการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรซึ่งให้ความหมายว่า สมาชิกสหกรณ์ที่มีปริมาณหนี้สินกับสหกรณ์มากจะมีการชำระคืนสินเชื่อให้กับสหกรณ์น้อยดังนั้นใน การพิจารณาการให้เงินกู้จะต้องกระทำอย่างรอบคอบและพิจารณาถึงความจำเป็นของการใช้เงินใน กิจการฟาร์มอย่างแท้จริง เพื่อลดปัญหาการกู้ยืมเงินเกินความจำเป็น ส่วนปัญหาและความต้องการ ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรนั้นก็คือ การให้บริการของสหกรณ์ล่าช้า อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ส หกรณ์สูงเกินไปและผลผลิตของสมาชิกไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอน

ทม พุทธรังษี(2539) ได้ศึกษาปัญหาการให้สินเชื่อเกษตรของธนาคารพาณิชย์ ในจังหวัด ลำปาง พบว่าในช่วงปี 2536-2538 ธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดลำปางส่วนใหญ่ประสบปัญหาการ ชำระหนี้คืนของสินเชื่อเกษตรเป็นอันดับแรก สาเหตุมาจากเกษตรกรไม่มีระเบียบการใช้เงิน ได้แก่ การใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ฟุ่มเฟือย และเกิดจากการตกต่ำของราคาสินค้าเกษตร รongลงมาคือปัญหา การดำเนินงานให้สินเชื่อเกษตรตามเป้าหมาย เกิดจากการพิจารณาให้สินเชื่อของธนาคารที่เน้นใน เรื่องความสามารถในการชำระหนี้ และการพิจารณาให้สินเชื่อของธนาคารที่เน้นในเรื่องของหลัก ประกันตามลำดับ ส่วนปัญหาการกระจุกตัวของสินเชื่อเกษตรเกิดจากการแข่งขันระหว่างธนาคาร ในการหาลูกหนี้สินเชื่อเกษตรที่มีฐานะดี และเกิดจากสาเหตุในเรื่องหลักเกณฑ์การพิจารณาให้สิน เชื้อของแต่ละธนาคาร

สุรพล ไหลมี(2539) ได้ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดดอกเบี้ยค้างรับของเงินกู้ประจำของธนาคารกรุงไทย จำกัด(มหาชน)สาขานนทบุรี เชียงใหม่ พบว่า กลุ่มลูกหนี้ที่มีปัญหาการค้างชำระดอกเบี้ยส่วนใหญ่เป็นชายที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีโดยที่กลุ่มลูกหนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเจ้าของกิจการส่วนตัว เป็นผู้ที่มียาได้อยู่ในระดับ 10,001-30,000 บาท ส่วนประเภทของสินเชื่อที่มีปัญหานั้นส่วนใหญ่ได้รับสินเชื่อเงินกู้ประจำเพื่อที่อยู่อาศัย และได้รับเงินกู้ไม่เกิน 500,000 บาท

สำหรับปัจจัยที่ทำให้เกิดดอกเบี้ยค้างรับของลูกหนี้ นั้น พบว่ากลุ่มลูกหนี้ส่วนใหญ่เห็นว่าภาวะเศรษฐกิจเป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดดอกเบี้ยค้างรับมากที่สุด รองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลและการเกิดภัยธรรมชาติ ตามลำดับ ปัจจัยภายในนั้น พบว่าอัตราดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดดอกเบี้ยค้างรับมากที่สุด รองลงมาคือเงื่อนไขของการชำระหนี้และการปล่อยสินเชื่อโดยไม่มีประกันรถที่ดี ส่วนปัจจัยทางด้านตัวลูกค้า กลุ่มลูกหนี้ส่วนใหญ่เห็นว่า การใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยและการทำการค้าเกินตัว

เสาวคนธ์ อุฎฐานชีวิน(2536) ได้ศึกษาพฤติกรรมของลูกค้าสินเชื่อที่มีต่อธนาคารอาคารสงเคราะห์ สาขาเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาของลูกค้าสินเชื่อในการใช้บริการของธนาคารอาคารสงเคราะห์ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและปัญหาบริการภายใน ซึ่งปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาสำคัญได้แก่ สถานที่จอดรถคับแคบ ธนาคารไม่มีสาขาในตัวเมือง ทำให้ไม่สะดวกในการติดต่อ ส่วนปัญหาบริการภายในที่เป็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ธนาคารอนุมัติวงเงินสินเชื่อน้อยเกินไป ระยะเวลาการอนุมัติสินเชื่อใช้เวลานาน ใช้หลักฐานในการยื่นขอสินเชื่อจำนวนมาก ไม่มีบริการติดต่อสอบถาม ส่วนสาเหตุการค้างชำระหนี้พบว่า การค้างชำระหนี้ของลูกค้าสินเชื่อไม่แตกต่างกันเหตุผลที่สำคัญได้แก่ การใช้จ่ายเงินผิดประเภท คือ การนำเงินไปใช้จ่ายอย่างอื่นโดยไม่นำไปผ่อนชำระหนี้กับธนาคารอาคารสงเคราะห์

2.2 กรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ได้ยึดแนวทางตามกรอบแนวคิด คือ แนวคิดเกี่ยวกับหนี้มีปัญหา แนวคิดด้านการวิเคราะห์เครดิต (credit analysis) หลักการติดตามหนี้ หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาสินเชื่อ กรอบแนวคิดทางทฤษฎีในการศึกษาปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับหนี้มีปัญหา

ตามแนวคิดเกี่ยวกับหนี้ปัญหานั้นกล่าวว่าสาเหตุของปัญหาลูกหนี้ส่วนใหญ่แล้วจะเกิดจากปัจจัย 2 ประการคือ ปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้และปัจจัยที่ควบคุมได้

ปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ ได้แก่ปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถทราบการเปลี่ยนแปลงล่วงหน้าได้ หากปัจจัยดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปย่อมส่งผลกระทบต่อลูกหนี้ เช่น

ภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาสำคัญของการประกอบธุรกิจ กล่าวคือถ้าภาวะเศรษฐกิจดี หรือรุ่งเรืองก็จะส่งผลให้การประกอบธุรกิจมีการขยายตัวและเจริญรุ่งเรืองไปด้วย หรือถ้าเศรษฐกิจซบเซาหรือตกต่ำก็จะทำให้เกิดการชะลอตัวทางด้านการลงทุน และมีปัญหาในการประกอบธุรกิจ ซึ่งบางธุรกิจอาจจะประสบกับปัญหาที่รุนแรงจนถึงขั้นล้มละลายได้

การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ของรัฐบาลที่เป็นไปตามกฎหมายที่รัฐเห็นว่ามีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนนโยบายเพื่อให้ความเหมาะสม เช่นการควบคุมราคาสินค้า นโยบายภาษีอากร การเกิดอุบัติเหตุ หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม

ปัจจัยที่ควบคุมได้ เป็นปัจจัยภายในที่ควบคุมได้ ได้แก่ปัจจัยที่เกิดทางด้านธนาคาร และปัจจัยด้านตัวลูกหนี้ เช่น การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ย การประเมินราคาหลักทรัพย์ที่ไม่เหมาะสม คุณสมบัติของพนักงานสินเชื่อ ระบบการติดตามและควบคุมหนี้ของธนาคารการอนุมัติสินเชื่อโดยไม่มีการกลั่นกรองที่ดี ความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างลูกค้าและผู้จัดการ ตลอดจนความรับผิดชอบของพนักงานสินเชื่อที่มีต่อลูกค้า ส่วนด้านตัวลูกหนี้นี้ปัจจัยที่สำคัญ ๆ เช่นการที่ลูกค้าใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ การทำการค้าเกินตัว การเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร การทุจริตของผู้บริหาร การมีหนี้สินภายนอกมาก กิจการล้มเหลวขาดทุน

2.2.2 แนวคิดด้านการวิเคราะห์เครดิต

เป็นวิธีการที่ธนาคารและสถาบันการเงินทั่วไปใช้ในการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของลูกค้าในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพคล่อง ความสามารถในการหารายได้ และการชำระหนี้ ความมั่นคงทางการเงิน ความสามารถในการดำเนินกิจการเป็นต้น เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าจะให้เครดิตสินเชื่อหรือจะขยายสินเชื่อให้ได้หรือไม่

หลักเกณฑ์การวิเคราะห์เครดิตที่ใช้กันทั่วไปจะใช้หลักของ นโยบาย 5C
นโยบาย 5C ประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ คือ

คุณสมบัติของตัวลูกค้าผู้ขอสินเชื่อ (characteristic) เป็นคุณลักษณะด้านอุปนิสัยใจคอและพฤติกรรมว่าจะมีความรับผิดชอบและความเต็มใจในการชำระหนี้มากน้อยเพียงใด จากประวัติส่วนตัวทางด้านสังคม ความซื่อสัตย์ อายุ นิติภาวะ หรือคุณสมบัติเฉพาะด้าน หน้าที่การทำงาน ความสามารถความชำนาญประสบการณ์

ความสามารถในการชำระหนี้คืน (capacity) เป็นการวิเคราะห์ถึงสมรรถภาพในการหารายได้ ค่าจ้าง เงินเดือน กำไรจากการดำเนินงาน แผนการบริหาร แผนการชำระคืน พิจารณาจากงบการเงินของกิจการ ทั้งงบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด

ทุนของกิจการ (capital) เป็นการวิเคราะห์ถึงฐานะทางการเงิน ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สินและทุน ว่าเป็นอย่างไร สัดส่วนการลงทุนระหว่างเจ้าของกิจการกับสัดส่วนการขอสินเชื่อของธนาคารเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

สภาพการณ์แวดล้อมทั่วไป (condition) เช่น ภาวะเศรษฐกิจ นโยบายของรัฐบาล การเมือง กฎหมาย ระบบภาษี ดินฟ้าอากาศ ปัญหาวัตถุดิบ ปัญหาแรงงาน การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

หลักประกันหรือหลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกัน(collateral) ได้แก่ ที่ดินอาคาร โรงเรือน สิทธิการเช่า พันธบัตร หุ้น หรือบุคคล

2.2.3 แนวคิดด้านการจัดชั้นหนี้และติดตามหนี้

การจัดชั้นหนี้ที่มีปัญหา มีวิธีการจัดชั้น (graduation appeals) โดยอาศัยการประเมินสินเชื่อ(credit appraisal) จัดกลุ่มลูกหนี้ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้แก่ หนี้อ่อนค้างชำระ 1-3 เดือน หนี้อ่อนแอ ค้างชำระ 3-6 เดือน หนี้จัดชั้น ค้างชำระ 6 เดือนขึ้นไป และหนี้ In-Active คือ หนี้ที่ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี

เมื่อจัดประเภทได้แล้วก็นำไปจัดลำดับความสำคัญของแต่ละกลุ่ม ว่าควรจะติดตามด้วยวิธีใด หรือมีความถี่ในการทวงถามมากน้อยเพียงใด

การกำหนดเวลา (time the system) คือการกำหนดหลักการไว้ว่าลูกหนี้ประเภทใดกลุ่มใด จะต้องมีการเรียกเก็บหนี้หรือทวงถามกันภายในระยะเวลาอย่างไร ซึ่งหนี้บางประเภทระยะเวลาการบอกกล่าวหลังทวงถามจะมีผลในทางรูปคดี เมื่อมีการฟ้องร้องกันด้วย

โดยปกติธนาคารฯ จะมีการทวงหนี้ ดังนี้

การส่งเอกสารทางบัญชี ได้แก่การส่งใบสรุปการเคลื่อนไหวบัญชีกระแสรายวัน (statement) ใบแจ้งหักบัญชี (debit note) ไปยังลูกหนี้เพื่อเป็นการแจ้งยอดหนี้ และเตือนให้ลูกหนี้ทราบ

การสื่อสารทางโทรศัพท์ เป็นการติดต่อที่สะดวกรวดเร็วที่สุด เสียค่าใช้จ่ายน้อย และสามารถเจรจาทำความเข้าใจกันได้ดี นอกจากนี้ยังสามารถวัดความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ได้ด้วย เช่น จากการที่ลูกหนี้เคยรับโทรศัพท์พูดคุยด้วยดี เปลี่ยนเป็นการไม่ยอมรับโทรศัพท์ ก็เป็นเครื่องชี้ว่า ลูกหนี้อาจเริ่มมีปัญหา ซึ่งธนาคารต้องรีบประเมินค่าสินเชื่อ (credit appraisal) ของลูกหนี้ใหม่โดยเร็ว เพื่อทราบปัญหาให้แน่ชัดและหาทางแก้ไข

การใช้หนังสือ ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะจดหมายส่วนตัวหรือหนังสือเป็นทางการลงนามโดยผู้มีอำนาจของธนาคาร หรือทนายความผู้รับมอบอำนาจแล้วแต่ประเภทของลูกหนี้

การส่งโทรเลข โดยปกติจะไม่ค่อยได้ใช้เพราะเสียค่าใช้จ่ายสูง และการใช้โทรเลขเป็นการเปิดเผยมากเกินไป อาจทำให้ลูกหนี้อับอาย สัมพันธภาพระหว่างลูกหนี้กับธนาคารจะเสื่อมลง การเรียกเก็บหนี้ก็จะยากขึ้น

การส่งเจ้าหน้าที่ออกไปพบลูกหนี้ วิธีนี้ต้องเสียค่าใช้จ่ายทางด้านกำลังคนแต่จะได้ผลดีเพราะลูกหนี้อาจจะเกิดความเกรงใจ นอกจากนี้ยังมีโอกาสที่จะทราบความจริงถึงฐานะและกิจการของลูกหนี้ด้วย ข้อควรระวังคือ เจ้าหน้าที่ที่ไปติดต่อต้องมีมนุษยสัมพันธ์ มีไหวพริบในการเจรจา

การใช้วิธีการทางกฎหมาย เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเรียกเก็บหนี้ ซึ่งธนาคารจะใช้กับลูกหนี้ที่มีปัญหามากและยากต่อการแก้ไขแล้ว

2.2.4 หลักเกณฑ์การพิจารณาสินเชื่อ

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาสินเชื่อมีหลักใหญ่อยู่ 6 ประการด้วยกัน โดยแต่ละหลักมีแหล่งข้อมูลและเครื่องบ่งชี้ทั้งทางด้านปริมาณ (quantitative) และด้านคุณภาพ (qualitative) ตามรายละเอียดต่อไปนี้

หลักประกันความเสี่ยง (safety) จะพิจารณาทางด้านความเสี่ยงของธนาคารจากการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ โดยพิจารณาจากการวิเคราะห์อัตราส่วน (ratio) ทางการเงินที่สำคัญ การตีราคาประเมินหลักทรัพย์ที่ค้ำประกัน และการวิเคราะห์การป้องกันความเสี่ยงจากหลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกันในกรณีที่มีการฟ้องร้องดำเนินคดี

ความสามารถในการสร้างกำไร (profitability) เป็นการพิจารณาความสามารถของลูกหนี้ในการสร้างกำไรจากการดำเนินงานของกิจการ การพยากรณ์ยอดขายในอนาคต การหาจุดคุ้มทุน การสร้างงบประมาณการกำไรขาดทุน งบดุล

สภาพคล่องตัวของทรัพย์สิน (liquidity) เป็นการวิเคราะห์ฐานะของกิจการจากงบดุล ตรวจสอบลูกหนี้ สินค้าคงเหลือว่ามีสภาพคล่องสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็วหรือไม่

ภาวะการหมุนเวียนของเงินทุน (mobility) การวิเคราะห์งบกระแสเงินสดของกิจการ การเคลื่อนไหวบัญชีกระแสรายวันเหมาะสมกับขนาดของกิจการหรือไม่ เช่นกิจการค้าปลีกปริมาณเงินที่เคลื่อนไหวบัญชีกระแสรายวันจะมีจำนวนครั้งสูงและจำนวนเงินไม่มาก แต่ถ้าเป็นกิจการค้าส่ง ปริมาณการเคลื่อนไหวสูงและจำนวนเงินสูงด้วย

ความสามารถและความชำนาญในด้านเทคนิคและการบริหาร (technical & managerial skill) เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของลูกหนี้ต่อธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ตลอดจนเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต นโยบายของกิจการ เป้าหมายหรือแผนการต่าง ๆ

อนาคตของธุรกิจการประกอบการ วิเคราะห์แนวโน้มธุรกิจในอนาคต การแข่งขันจากคู่แข่งทำได้ง่ายหรือไม่ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากน้อยแค่ไหน ข้อจำกัดต่าง ๆ

ตารางที่ 2.1 หลักเกณฑ์ต่างๆ ที่ใช้ในการพิจารณาสินเชื่อ

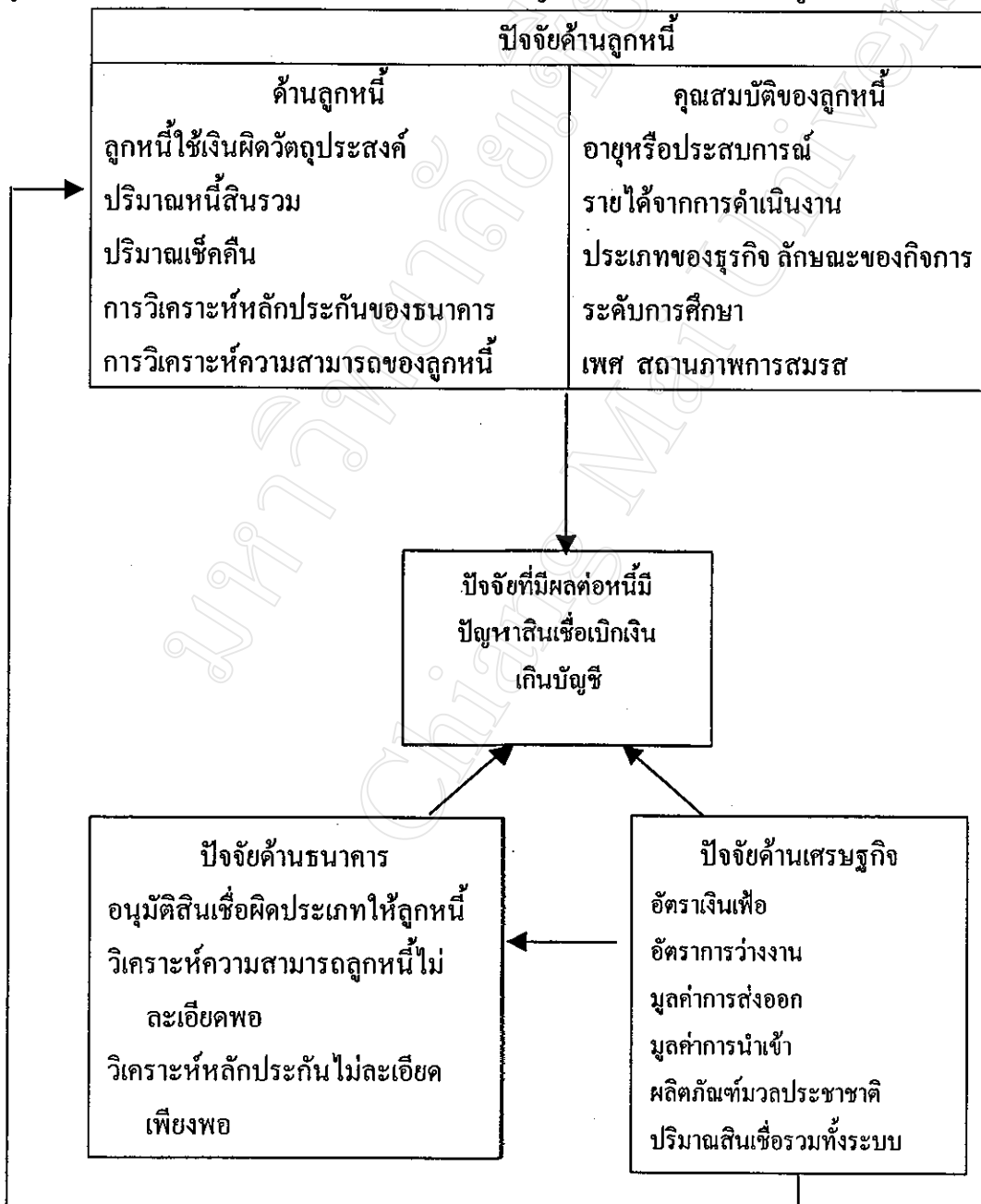
หลักเกณฑ์	แหล่งข้อมูลและเครื่องบ่งชี้
1. หลักประกันหรืออัตราความเสี่ยง (safety)	- ratio analysis
2. ความสามารถในการสร้างกำไร (profitability)	- หลักทรัพย์และความแตกต่างในมูลค่าของวงเงินกู้
3. สภาพคล่องตัวของทรัพย์สิน (liquidity)	- asset protection
4. ภาวะการหมุนเวียนของเงินทุน (mobility)	- การพยากรณ์การขาย (sales forecast)
5. ความสามารถและความชำนาญในด้านเทคนิคและการบริหาร (technical & managerial skill)	- break-even point analysis
6. อนาคตของธุรกิจการประกอบการ	- การคาดคะเนฐานะทางการเงิน งบดุล, งบกำไรขาดทุน
	- บัญชีงบดุล (balance sheet, projection)
	- การวิเคราะห์กระแสการหมุนเวียนของเงิน (flow of funds)
	- asset conversion
	- โครงสร้างและระบบการบริหารภายใน
	- ระบบการผลิต ควบคุม คุณภาพและกลวิธีทางการตลาด
	- ประสิทธิภาพและนโยบายการบริหารระยะสั้นและระยะยาว
	- แผนงานระยะสั้นระยะยาว
	- แผนพัฒนาบุคคล
	- แผนพัฒนาธุรกิจและโครงการขยายสาขาหรือปรับปรุงเปลี่ยนแนวดำเนินธุรกิจ (bussiness development and diversification)

2.2.5 กรอบแนวความคิดทางทฤษฎีในการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้เสียสินเชื่อเบิกเงิน เกินบัญชีของธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน)สาขากาดสวนแก้ว เชียงใหม่

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดหนี้เสียสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีออกเป็น 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยทางด้านลูกหนี้ ปัจจัยทางด้านธนาคารและปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ โดยแต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปที่ 1 แสดงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี

จากรูปภาพที่ 1 ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อปัญญาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยทางด้านลูกหนี้ ปัจจัยทางด้านธนาคารและปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ 2 กรณีคือ กรณีที่หนึ่งเมื่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะถดถอยหรือชะงักงัน และกรณีที่สองเมื่อภาวะเศรษฐกิจขยายตัว

กรณีที่หนึ่ง เมื่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะถดถอยหรือชะงักงัน ผลกระทบที่มวลรวมภายในประเทศลดลง ประชาชนในประเทศว่างงานเพิ่มขึ้น ทำให้รายได้จากการดำเนินงานของประชาชน รายได้ของหน่วยธุรกิจซึ่งเป็นรายได้ที่ได้จากการขายสินค้า การให้บริการต่างๆ ลดลง รายได้จากการดำเนินงานนี้จะแสดงถึงความสามารถในการบริหารงานและความสามารถในการจ่ายชำระหนี้สินให้ธนาคาร รายได้ของหน่วยธุรกิจที่ลดลงทำให้การจ่ายชำระหนี้สินสถาบันการเงินลดลง การจ่ายชำระหนี้ที่ไม่ตรงตามเงื่อนไขของธนาคารมีผลทำให้ปริมาณหนี้สินรวมของลูกหนี้ไม่ลดลง หน่วยธุรกิจจะมีภาระดอกเบี้ยจ่ายในอัตราสูงเท่าเดิมในขณะที่รายได้ลดลง และถ้าหากภาวะเศรษฐกิจอยู่ในภาวะถดถอยอย่างรุนแรง หน่วยธุรกิจจะมีการลดจำนวนคนงาน เพื่อลดต้นทุนการผลิต ทำให้การว่างงานเพิ่มขึ้น รายได้ของประชาชนจะลดลง ความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ก็จะลดลง ส่งผลให้หนี้มีปัญหาเพิ่มสูงขึ้น ฝ่ายสถาบันการเงินจะชะลอการให้สินเชื่อ ส่งผลให้หน่วยธุรกิจไม่มีเงินทุนหมุนเวียนในกิจการ หน่วยธุรกิจที่ไม่มั่นคงแข็งแรงก็จะปิดกิจการ ปลดพนักงานจำนวนมากออก หน่วยธุรกิจที่ยังสามารถดำเนินงานได้จะขอเจรจาประนีประนอมหนี้กับสถาบันการเงินเพื่อปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ในช่วงที่หน่วยธุรกิจประสบปัญหา คนงานจะไม่ได้รับค่าจ้างเพิ่ม หรืออาจต้องมีการลดเงินเดือนพนักงานลง จะเห็นว่าในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจอยู่ในภาวะถดถอยปริมาณหนี้มีปัญหาของสถาบันการเงินมีโอกาสที่จะเพิ่มขึ้น

กรณีที่สอง เมื่อภาวะเศรษฐกิจอยู่ในภาวะขยายตัว ผลกระทบที่มวลรวมภายในประเทศเพิ่มขึ้น หน่วยธุรกิจมีการลงทุนเพิ่ม ประชาชนในประเทศมีงานทำเพิ่ม สินค้าส่งออกได้มากขึ้น ทำให้มีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ประชาชนมีกำลังซื้อมากขึ้น ทำให้หน่วยธุรกิจเร่งผลิตสินค้าออกมาสสนองความต้องการของประชาชนเพิ่มขึ้น ในช่วงนี้จะมีการขยายโรงงาน จ้างคนงานเพิ่มขึ้น ทำให้ทั้งหน่วยครัวเรือนและหน่วยธุรกิจได้รับผลตอบแทนทั้งในรูปของเงินเดือนและกำไรของบริษัทเพิ่มขึ้น ความสามารถในการชำระหนี้สินธนาคารเพิ่มขึ้น หนี้มีปัญหามีโอกาสลดลง ฝ่ายสถาบันการเงิน เมื่อประชาชนและหน่วยธุรกิจมีรายได้มากขึ้น ส่วนหนึ่งก็จะออม ส่วนหนึ่งก็จะชำระหนี้สินธนาคาร ในช่วงที่สภาพคล่องในระบบมีสูง สถาบันการเงินก็จะเร่งปล่อยสินเชื่อเพื่อหารายได้มาชดเชยรายจ่ายที่เป็นดอกเบี้ยจ่ายเงินฝากให้กับผู้ออม แต่ละธนาคารก็จะเร่งขยายสินเชื่อ

เพิ่มขึ้น โดยจะกำหนดเป้าหมายในการขยายสินเชื่อให้กับแต่ละสาขาไปดำเนินการ เมื่อสาขาได้รับเป้าหมายแล้วก็จะเร่งดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย โดยในช่วงนี้ธนาคารจะแข่งขันลูกค้า มีการเสนอเงื่อนไขแข่งขันกันอย่างรุนแรง ทำให้ประสิทธิภาพการวิเคราะห์หลักประกัน การวิเคราะห์ความสามารถของลูกค้าเกิดความบกพร่อง ไม่คำนึงถึงหลักเกณฑ์เบื้องต้นของการพิจารณาสินเชื่อ ประวัติของลูกค้าที่ผ่านมา สัดส่วนเงินทุนที่เหมาะสม การวิเคราะห์แนวโน้มของกิจการ และที่สำคัญไม่วิเคราะห์ฐานะและผลการดำเนินงานของลูกค้าที่ผ่านมา เพราะทุกธนาคารต่างคำนึงถึงเป้าหมายมากกว่าคุณภาพ ในช่วงนี้หากสถาบันการเงินไม่มีนโยบายที่ชัดเจนก็จะทำให้หนี้มีปัญหาของธนาคารนั้นๆเพิ่มขึ้นได้

2.3 แบบจำลองและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แยกการศึกษาปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดหนี้เสียในเบิกเงินเกินบัญชีออกเป็น 3 ด้านได้แก่ ด้านตัวลูกหนี้ ด้านธนาคาร และด้านเศรษฐกิจ

2.3.1 แบบจำลองและสถิติที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยทางด้านลูกหนี้

ในการศึกษาปัจจัยด้านตัวลูกหนี้ ผู้ศึกษาต้องการศึกษาว่าปัจจัยของลูกหนี้ด้านใดมีผลทำให้เกิดหนี้เสียในการเบิกเงินเกินบัญชี ปัจจัยเหล่านั้นได้แก่ อายุ หรือประสบการณ์ รายได้จากกิจการ ประเภทของธุรกิจ ระดับการศึกษา ปริมาณหนี้สินรวม เพศ การใช้สินเชื่อตามวัตถุประสงค์ของลูกค้า โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ แบบจำลองโปรบิต (probit) แบบจำลองโปรบิตนี้เป็นแบบจำลองที่เกี่ยวข้องกับ cumulative normal probability function การที่จะเข้าใจแบบจำลองนี้จะต้องสมมติให้มีค่านีต่อเนื่องทางทฤษฎีกำหนดให้เป็น Z_i ที่ถูกกำหนดขึ้นโดยตัวแปรอธิบาย X ซึ่งสามารถเขียนความสัมพันธ์ ได้ดังนี้

$$Z_i = \alpha + \beta x_i$$

ในทางปฏิบัติค่า Z_i ไม่สามารถทราบค่าได้ แต่ที่เราสามารถทราบค่าได้ก็คือข้อมูลของค่าสังเกตแต่ละรายว่าจะจัดอยู่ในกลุ่มไหน เช่น หนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้ (แทน Z_i) นั้นไม่สามารถทราบค่าได้ แต่สามารถทราบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ลูกค้าและตรวจสอบลูกค้าว่าเป็นหนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือไม่ ในที่นี้ จึงได้สมมติให้ Y ขึ้นเป็นค่าของตัวแปรหุ่นแทน แล้วกำหนดให้มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อลูกค้าเป็นหนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้ และมีค่าเท่ากับ 0 เมื่อลูกค้าไม่เป็นหนี้

มีปัญหาก่อให้เกิดรายได้ ถ้าสมมติให้ Z^* , แทนค่าวิกฤตที่เป็นจุดตัด (critical cut off value) ซึ่งจะแปลงค่าดัชนี Z_i , ให้ออกมาเป็นลักษณะการเกิดหนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้

ถูกค่าที่เป็นหนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้ ถ้า $Z_i > Z^*$,

ถูกค่าที่ไม่เป็นหนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้ ถ้า $Z_i \leq Z^*$,

แบบจำลอง probit จึงกำหนดให้ Z^* , เป็นตัวแปรสุ่มที่กระจายแบบปกติ อาจจะมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ Z_i สามารถคำนวณได้จาก cumulative normal probability function ดังนี้

$$P_i = F(Z_i) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{Z_i} e^{-s^2/2} ds$$

S คือตัวแปรสุ่มที่มีการกระจายแบบปกติด้วยค่าเฉลี่ย (mean) เท่ากับ 0 และมีค่าความแปรปรวน (Variance) เท่ากับ 1

P_i คือความเป็นไปได้ที่จะเกิดพฤติกรรมขึ้นมาอยู่ในช่วง 0 และ 1

หาค่าประมาณของ Z_i สามารถทำได้โดยการหาค่าอินเวอร์สของ cumulative normal probability function จะได้ว่า

$$Z_i = F^{-1}(P_i) = \alpha + \beta X_i$$

จากกรอบแนวคิดข้างต้นจะได้มาซึ่งแบบจำลองเชิงประจักษ์ (Empirical Model) ดังนี้

$$Z = \alpha + \beta_1 INC + \beta_2 EXPR + \beta_3 DEBT + \beta_4 CHQR + \beta_5 BULT + \beta_6 LAND + \beta_7 INDS + \beta_8 WHOL + \beta_9 RETA + \beta_{10} SERV + \beta_{11} OBJ + \beta_{12} MARR + \beta_{13} COMY + \beta_{14} LITD + \beta_{15} OWEN + \beta_{16} TIME + \beta_{17} COLL + \beta_{18} GIVE + \beta_{19} CAPA + e \dots\dots\dots 2.1$$

โดย Z คือ ปัญหาการใช้วงเงินสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี มีค่าเท่ากับ 1 ถ้าสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีมีคุณภาพดี นอกนั้นเท่ากับ 0 สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่มีคุณภาพ หมายถึง มีการใช้เงินในวงเงินเบิกเงินเกินบัญชี ไม่ใช้เกินวงเงินที่ธนาคารอนุมัติ การเคลื่อนไหวบัญชีสม่ำเสมอ จำนวนการฝากถอนเข้าบัญชีหมุนเวียนต่อเดือนเหมาะสมกับวงเงินและประเภทของธุรกิจ ปริมาณเช็คคืนมีน้อยไม่เกินร้อยละ 5 ของวงเงินรวมและได้รับการอนุมัติต่ออายุสัญญาจากธนาคารทุกปี

- β คือ ค่าสัมประสิทธิ์หน้าตัวแปรอิสระ
- INC คือ รายได้จากการดำเนินงานของกิจการ(กำไร) มีหน่วยวัดเป็น บาทต่อเดือน โดยจะแทนค่ารายได้จากการดำเนินงานของกิจการด้วยอัตราส่วนผลตอบแทนสุทธิต่อยอดขายรวมหรือรายได้รวม
- EXPR คือ ประสิทธิภาพผู้ดำเนินงานธุรกิจ หน่วยวัดเป็น ปี
- DEBT คือ ปริมาณหนี้สินรวมของลูกหนี้ มีหน่วยวัดเป็นบาท โดยจะแทนค่าปริมาณหนี้สินรวมด้วยอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน
- CHQR คือ ปริมาณเช็คคืน มีหน่วยวัดเป็น ฉบับต่อเดือน
- ประเภทของกิจการ เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ การวัดค่าต้องอาศัยตัวแปรหุ่น(dummy variable) โดย
BULT	มีค่าเป็น 1 ถ้าเป็นกิจการรับเหมาก่อสร้าง นอกนั้นมีค่าเป็น	0
LAND	“ 1 ถ้าเป็นกิจการจัดสรรที่ดิน “	0
INDS	“ 1 ถ้าเป็นกิจการอุตสาหกรรมการผลิต “	0
WHOL	“ 1 ถ้าเป็นกิจการค้าส่ง “	0
RETA	“ 1 ถ้าเป็นกิจการค้าปลีก “	0
SERV	“ 1 ถ้าเป็นกิจการประเภทให้บริการ เช่น ร้านอาหาร, ร้านถ่ายรูป, ร้านถ่ายเอกสาร, บริการล้างรถ บริการส่งของ นอกนั้นมีค่าเป็น	0
- OBJ คือ วัตถุประสงค์การใช้เงิน (เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพการวัดค่าต้องตัวแปรหุ่น (dummy variable) โดยมีค่าเท่ากับ 1 ถ้าลูกหนี้ใช้เงินสินเชื่อตามวัตถุประสงค์ นอกนั้น เท่ากับ 0
- MARR คือ สถานภาพการสมรส เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพการวัดค่าต้องอาศัยตัวแปรหุ่น (dummy variable) โดยมีค่า เท่ากับ 1 ถ้าสมรสแล้ว นอกนั้น เท่ากับ 0
- ลักษณะของกิจการ เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ การวัดค่าต้องอาศัยตัวแปรหุ่น(dummy variable) โดย
COMY	มีค่าเท่ากับ 1 ถ้าเป็นกิจการบริษัทจำกัด นอกนั้นเป็น	0
LITD	มีค่าเท่ากับ 1 ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด นอกนั้นเป็น	0
OWNE	มีค่าเท่ากับ 1 ถ้าเป็นกิจการเจ้าของคนเดียว นอกนั้นเป็น	0

- TIME คือ ช่วงเวลา เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ การวัดค่าต้องอาศัยตัวแปรหุ่น (dummy variable) โดยมีค่าเท่ากับ 1 ถ้าเป็นลูกหนี้ที่มีปัญหาหาก่อนปี 2540 นอกนั้นเป็น 0
- COLL คือ การวิเคราะห์หลักประกันของลูกหนี้ เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ การวัดค่าต้องอาศัยตัวแปรหุ่น (dummy variable) โดยมีค่าเท่ากับ 1 ถ้าการวิเคราะห์หลักประกันของลูกหนี้ไม่ละเอียดพอ นอกนั้นเท่ากับ 0
- GIVE คือ การอนุมัติสินเชื่อผิดประเภท เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ การวัดค่าต้องอาศัยตัวแปรหุ่น (dummy variable) โดยมีค่าเท่ากับ 1 ถ้ามีการอนุมัติสินเชื่อผิดประเภท นอกนั้น เท่ากับ 0
- CAPA คือ การวิเคราะห์ความสามารถของลูกหนี้ไม่ละเอียดพอ เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ การวัดค่าต้องอาศัยตัวแปรหุ่น (dummy variable) โดยมีค่าเท่ากับ 1 ถ้ามีการวิเคราะห์ความสามารถของลูกหนี้ไม่ละเอียดพอ นอกนั้นเท่ากับ 0
- c คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

โดยมีสมมุติฐานที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยทางด้านลูกหนี้ที่มีผลทำให้เกิดหนี้เสียสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี ดังนี้

สมมุติฐานที่หนึ่ง รายได้จากการดำเนินงานของกิจการ(INC) รายได้จากการดำเนินงานของกิจการเป็นรายได้ที่ได้จากการขายสินค้าและบริการ มีสมมุติฐานว่า ลูกหนี้ที่มีรายได้จากการดำเนินงานสูง จะมีความสามารถในการชำระหนี้ได้ดีกว่า ลูกหนี้ที่มีรายได้จากการดำเนินงานที่น้อยกว่า รายได้จากการดำเนินงานนี้จะแสดงความสามารถในการบริหารกิจการของลูกหนี้ว่ามีมากน้อยแค่ไหน เนื่องจากรายได้เป็นตัวกำหนดจำนวนเงินที่จะผ่อนชำระหนี้คืนธนาคาร

สมมุติฐานที่สอง ประสบการณ์ของผู้ดำเนินธุรกิจ(EXPR) ประสบการณ์ของผู้ดำเนินธุรกิจหมายถึงระยะเวลาที่ผู้ดำเนินธุรกิจดำเนินกิจการนั้นๆ จะแสดงถึงความรอบรู้ ความชำนาญ ความสามารถและความมั่นคงของกิจการนั้นๆว่ามีมากน้อยเพียงใด เพราะประสบการณ์เกิดจากการสั่งสมความรู้ทั้งเชิงวิชาการและการปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องในช่วงชีวิตที่ผ่านมา มีสมมุติฐานว่า ลูกหนี้ที่มี

ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการสูงจะมีความสามารถในการชำระหนี้คืนธนาคาร ได้ดีกว่าลูกหนี้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า

สมมุติฐานที่สาม ปริมาณหนี้สินของลูกหนี้(DEBT) หมายถึงปริมาณหนี้สินทั้งหมดของลูกหนี้ ปริมาณหนี้สินจะแสดงถึงความสามารถของลูกหนี้ที่มีต่อหนี้สินนั้น หากปริมาณหนี้สินมีสูง ความรับผิดชอบของลูกหนี้ก็จะสูงตามไปด้วย ความเสี่ยงของธนาคารในการได้รับชำระหนี้คืนก็จะสูงตามไปด้วย การชำระหนี้คืนต้องใช้ระยะเวลาานกว่าลูกหนี้ที่มีปริมาณหนี้สินน้อยกว่า จึงมีสมมุติฐานว่า ลูกหนี้ที่มีปริมาณหนี้สินรวมสูงมีโอกาสจะเป็นหนี้มีปัญหามากกว่าลูกหนี้ที่มีปริมาณหนี้สินรวมน้อยกว่า

สมมุติฐานที่สี่ ปริมาณเช็คคืน(CHQR) ปริมาณเช็คคืนแสดงถึงฐานะทางการเงินของกิจการ ลูกหนี้ที่มีปริมาณเช็คคืนสูงแสดงว่ากิจการของลูกหนี้มีปัญหาทางด้านการเงิน ไม่สามารถจ่ายชำระเงินตามที่ได้จ่ายเช็คชำระหนี้ไป มีสมมุติฐานว่ากิจการของลูกหนี้ที่มีปริมาณเช็คคืนสูง มีโอกาสที่จะเป็นหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีมากกว่ากิจการของลูกหนี้ที่มีปริมาณเช็คคืนน้อยกว่า

สมมุติฐานที่ห้า ประเภทของกิจการ โดยประเภทของกิจการที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย กิจการรับเหมาก่อสร้าง(BULT) กิจการจัดสรรที่ดิน(LAND) กิจการอุตสาหกรรมการผลิต(INDS) กิจการค้าส่ง(WHOL) กิจการค้าปลีก(RETA)และกิจการที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการ(SERV) โดยมีสมมุติฐานว่า กิจการประเภทต่างๆนี้ มีกิจการประเภทใดที่มีโอกาสทำให้เกิดหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีได้

สมมุติฐานที่หก วัตถุประสงค์การใช้เงิน(OBJ) หมายถึงเมื่อลูกหนี้ได้รับการอนุมัติสินเชื่อจากธนาคารแล้ว มีการนำเงินที่ได้รับอนุมัตินั้น ไปใช้ในกิจการค้าตรงตามวัตถุประสงค์ที่มาขอกู้หรือไม่ มีการนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์จากที่มาขอกู้หรือไม่ มีสมมุติฐานว่า ลูกหนี้ที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อไปแล้วถ้านำเงินกู้ที่ได้รับไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้จะมีโอกาสทำให้เกิดหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีน้อยกว่าลูกหนี้ที่นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

สมมุติฐานที่เจ็ด สถานภาพการสมรสหมายถึงสถานะการสมรสที่ดำรงอยู่ จะแสดงแหล่งที่มาของรายได้และความสามารถในการชำระหนี้ ลูกหนี้ที่สมรสแล้วส่วนใหญ่จะมีรายได้ทั้งสองทางทั้งจากสามีและภรรยา ส่วนลูกหนี้ที่เป็นโสด ม่าย หรือหย่า คาดว่าจะมีรายได้ที่น้อยกว่าลูกหนี้ที่

สมรสแล้ว จึงมีสมมุติฐานว่าลูกหนี้ที่สมรสแล้วมี โอกาสเป็นหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชี น้อยกว่าลูกหนี้ที่เป็น โสด ม่ายหรือหย่า

สมมุติฐานที่แปด ลักษณะของกิจการ ลักษณะของกิจการที่นำมาใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ทำให้ เกิดหนี้เสียเบิกเงินเกินบัญชีประกอบด้วย ลักษณะของกิจการที่เป็นบริษัทจำกัด(COMY) ลักษณะ ของกิจการที่เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด(LITD)และลักษณะของกิจการเจ้าของคนเดียว(OWEN) โดยมี สมมุติฐานว่า ลักษณะของกิจการประเภทใดที่ โอกาสที่จะทำให้เกิดหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิกเงินเกิน บัญชีได้มากกว่ากัน

สมมุติฐานที่เก้า ช่วงเวลา หมายถึงลูกหนี้สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีที่มีปัญหาก่อนปี พ.ศ.2540 มีสมมุติฐานที่ว่า ลูกหนี้ในช่วงเวลาก่อนพ.ศ.2540 มีโอกาสเป็นลูกหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิก เงินเกินบัญชีได้มากกว่าหรือน้อยกว่าลูกหนี้ที่มีปัญหาลงปี พ.ศ.2540

สมมุติฐานที่สิบ การวิเคราะห์หลักประกันของลูกหนี้ หมายถึงการวิเคราะห์หลักประกัน ของลูกหนี้ของเจ้าหน้าที่สินเชื่อมีความถูกต้องใกล้เคียงสภาพความเป็นจริง มีการเปรียบเทียบราคา ตลาดในปัจจุบันกับราคาประเมินของกรมที่ดินหรือไม่ มีสมมุติฐานว่า ลูกหนี้สินเชื่อเบิกเงินเกิน บัญชีของธนาคารดำเนินการวิเคราะห์หลักประกัน ได้ถูกต้องมี โอกาสที่จะเป็นหนี้มีปัญหาสินเชื่อเบิก เงินเกินบัญชีน้อยกว่าลูกหนี้ที่มีการวิเคราะห์หลักประกันไม่ถูกต้องละเอียดพอ

สมมุติฐานที่สิบเอ็ด การวิเคราะห์ความสามารถของลูกหนี้ การวิเคราะห์ความสามารถของ ลูกหนี้เป็นการวิเคราะห์ของเจ้าหน้าที่สินเชื่อของธนาคาร เพื่อวิเคราะห์หาความสามารถในการจ่าย ชำระหนี้คืนธนาคาร โดยการวิเคราะห์นี้เจ้าหน้าที่สินเชื่อมีการวิเคราะห์ตามเกณฑ์การวิเคราะห์สิน เชื้อเบื้องต้น(5c)หรือไม่ ถ้ามีการวิเคราะห์ความสามารถของลูกหนี้ถูกต้องตามเกณฑ์การพิจารณา สินเชื่อ โอกาสที่ลูกหนี้จะมีปัญหาจะน้อยกว่าลูกหนี้ที่ไม่มีการวิเคราะห์ความสามารถของลูกหนี้ให้ ละเอียดพอ

สมมุติฐานที่สิบสอง การอนุมัติสินเชื่อผิดประเภทให้ลูกหนี้ หมายถึงการอนุมัติสินเชื่อให้ ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ลูกหนี้มาขอกู้หรือไม่ หากเจ้าหน้าที่สินเชื่อของธนาคารมีการพิจารณาอนุมัติ สินเชื่อให้กับลูกหนี้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่มาขอสินเชื่อ มีโอกาสที่ลูกหนี้จะเป็นหนี้มีปัญหาสิน

เชื่อเบิกเงินเกินบัญชีจะมีมากกว่าการพิจารณาอนุมัติสินเชื่อให้ลูกหนี้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่มาขอสินเชื่อกับธนาคาร

2.3.2 สถิติที่ใช้ในการศึกษาด้านธนาคาร

ในการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้เสียเบิกเงินเกินบัญชีด้านธนาคารนี้ไม่มีแบบจำลองแต่ ผู้ศึกษาจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแฟ้มลูกหนี้รายตัวของลูกหนี้สินเชื่อเบิกเงินเกินบัญชีของธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สาขาภาคสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่ ตัวแปรที่จะนำมาวิเคราะห์ความสามารถของลูกหนี้ไม่ละเอียดยพอ และการวิเคราะห์หลักประกันไม่ละเอียดยพอ ข้อมูลเหล่านี้จะนำมาวิเคราะห์ด้วยอัตราร้อยละ เพื่ออธิบายเชิงพรรณาประกอบการวิเคราะห์

2.3.3 แบบจำลองและสถิติในการศึกษาด้านเศรษฐกิจ

ในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อหนี้เสียเบิกเงินเกินบัญชีนี้ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลทางเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ มูลค่าการส่งออก มูลค่าการนำเข้า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ อัตราเงินเฟ้อ อัตราการว่างงาน ปริมาณสินเชื่อรวมทั้งระบบ มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ว่าปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อหนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้(NPL)หรือไม่ โดยอาศัยสมการถดถอย regression ในการวิเคราะห์ มีแบบจำลองดังนี้

$$Q_t = \alpha + \beta_1 EXP_t + \beta_2 IMP_t + \beta_3 GDP_t + \beta_4 INF_t + \beta_5 UNEM_t + TOTL_t + e \dots \dots \dots 2.2$$

Q_t	คือ	ปริมาณหนี้มีปัญหา (NPL) ทั้งระบบ		
EXP_t	คือ	มูลค่าการส่งออก	หน่วยเป็น	ล้านบาทต่อเดือน
IMP_t	คือ	มูลค่าการนำเข้า	“	ล้านบาทต่อเดือน
GDP_t	คือ	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	“	ล้านบาทต่อเดือน
INF_t	คือ	อัตราเงินเฟ้อ/ปี	“	ร้อยละต่อเดือน
$UNEM_t$	คือ	อัตราการว่างงาน	“	ร้อยละต่อเดือน
$TOTL_t$	คือ	ปริมาณสินเชื่อรวม	“	ล้านบาทต่อเดือน
e	คือ	ความคลาดเคลื่อน		

โดยในการศึกษาได้กำหนดสมมติฐานที่ใช้ในการศึกษาดังนี้ คือ

สมมุติฐานแรก เป็นสมมุติฐานที่เกี่ยวกับมูลค่าการส่งออก โดยมูลค่าการส่งออกสูง โอกาสที่หนีมีปัญหามาก่อนไม่ก่อให้เกิดรายได้ก็จะมีมากด้วย เพราะมูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้นก็จะทำให้การลงทุนเพิ่มขึ้น ผลของการลงทุนก็ทำให้เกิดการจ้างงาน การขยายกำลังการผลิต ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องใช้เงินทุนในการขยายกิจการ เงินทุนที่จัดหามา ก็มาจากสถาบันการเงิน ในช่วงนี้สถาบันการเงินก็จะมี การปล่อยสินเชื่อมากขึ้น ดังนั้น โอกาสที่สถาบันการเงินต่าง ๆ จะเกิดหนีมีปัญหามาก่อนไม่ก่อให้เกิดรายได้ก็จะมีมากขึ้นตามลำดับด้วย

สมมุติฐานที่สอง เป็นสมมุติฐานที่เกี่ยวกับมูลค่าการนำเข้า โดยมูลค่าการนำเข้าที่เพิ่มขึ้น จะทำให้โอกาสที่หนีมีปัญหามาก่อนไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นด้วย เพราะมูลค่าการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นนั้นเกิดจากความต้องการภายในประเทศที่เพิ่มขึ้น ประชาชนในประเทศมีการบริโภคเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการนำเข้าสินค้ามาขายในประเทศมากขึ้น ซึ่งในช่วงนี้ผู้ประกอบการก็จะต้องการเงินทุนเพิ่ม เพื่อนำไปซื้อสินค้ามาขายให้ประชาชนในประเทศที่มีกำลังซื้อเพิ่มขึ้น ธนาคารและสถาบันการเงินก็จะเร่งปล่อยสินเชื่อให้กับผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น โอกาสที่สถาบันการเงินจะเกิดหนีมีปัญหามาก่อนไม่ก่อให้เกิดรายได้ก็จะมีมากขึ้นตามไปด้วย

สมมุติฐานที่สาม เป็นสมมุติฐานที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ที่เพิ่มขึ้น จะทำให้โอกาสที่หนีมีปัญหามาก่อนไม่ก่อให้เกิดรายได้ลดลง ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (gross domestic product : GDP) หมายถึง ผลรวมของมูลค่าสินค้าและบริการขั้นสุดท้ายทั้งหมดที่ผลิตขึ้นได้ภายในอาณาเขตของประเทศภายในระยะเวลา 1 ปี โดยมีวิธีการคำนวณหามูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ 3 วิธี คือ วิธีคำนวณด้านผลผลิตขั้นสุดท้าย เป็นวิธีการคิดเฉพาะมูลค่าของสินค้าและบริการขั้นสุดท้าย รวมทั้งส่วนเปลี่ยนแปลงของสินค้าคงเหลือด้วย ซึ่งถือเป็นสินค้าขั้นสุดท้าย วิธีคำนวณด้านรายจ่าย เป็นการนำรายจ่ายของประชาชนในการซื้อสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นในประเทศมารวมกัน ซึ่งรายจ่ายต่างๆประกอบด้วย

ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของประชาชน หมายถึง ค่าซื้อสินค้าและบริการ ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน รายจ่ายที่ไม่เป็นตัวเงิน ได้แก่ รายจ่ายที่นายจ้างออกให้ลูกจ้าง เช่น ค่าอาหาร ค่าเช่า

ค่าใช้จ่ายในการลงทุนทั้งหมดของบุคคลภายในประเทศ ได้แก่ การก่อสร้างอาคาร สถานที่ ทำการสำนักงานขึ้นใหม่ การซื้อเครื่องมือถาวรที่ใช้ในการผลิต และส่วนเปลี่ยนแปลงสุทธิของสินค้าคงคลังขององค์การธุรกิจ รายจ่ายของรัฐบาลในการซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ รายการนี้ประกอบด้วย ค่าซื้อสินค้าและบริการโดยรัฐบาลเพื่อนำมาใช้ในการป้องกันประเทศ การก่อสร้าง และเพื่อเป็นการจัดบริการในการสาธารณสุข การศึกษาและการประชาสงเคราะห์

การลงทุนสุทธิในต่างประเทศ ประกอบด้วย รายได้สุทธิจากการส่งสินค้าและบริการไปจำหน่ายต่างประเทศ การลงทุนในต่างประเทศ และเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ

เมื่อการบริโภคของประชาชน การลงทุนของหน่วยธุรกิจ การใช้จ่ายของรัฐบาล และการลงทุนสุทธิในต่างประเทศ เพิ่มขึ้นก็จะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP) เพิ่มขึ้นด้วยการบริโภคของประชาชนที่เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งก็มาจากรายได้ที่เพิ่มขึ้น เมื่อประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งจะใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ส่วนหนึ่งจะออมไว้ เงินออมนี้จะถูกนำไปฝากกับสถาบันการเงิน และเงินออมเหล่านี้ก็คือเงินลงทุนที่หน่วยธุรกิจทำการกู้ยืมไปลงทุนนั่นเอง การที่เงินออมเพิ่มขึ้นสถาบันการเงินก็จะปล่อยสินเชื่อเพิ่มขึ้น และอีกส่วนหนึ่งคนที่เป็นหนี้กับสถาบันการเงินก็จะมีการชำระหนี้เพิ่มมากขึ้น ทำให้โอกาสที่หนี้สินมีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้จะเพิ่มขึ้นก็มีน้อยลง วิธีสุดท้ายเป็นการคำนวณทางด้านรายได้ เป็นวิธีการคำนวณผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP) โดยเป็นการรวมรายได้ที่เอกชนและรัฐบาลได้รับมาทั้งสิ้นในรูปของค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ยและกำไร การที่รายได้ของภาคเอกชนเพิ่มขึ้น ก็ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้เพิ่มขึ้นด้วย โอกาสที่หนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้(NPL)จะเพิ่มขึ้นก็มีน้อยลง

สมมุติฐานที่สี่ เป็นสมมุติฐานที่เกี่ยวกับอัตราเงินเฟ้อ โดยอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มขึ้นจะทำให้โอกาสที่หนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้ลดลง เพราะเงินเฟ้อเป็นภาวะที่ราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นเรื่อย ๆ (rising price level) ซึ่งมีสาเหตุมาจากแรงดึงของอุปสงค์ (demand pull inflation) ถ้าหากอุปสงค์รวมเพิ่มสูงขึ้นย่อมก่อให้เกิดแรงกดดันให้มีภาวะเงินเฟ้อได้ เพราะสินค้าและบริการที่มีอยู่ในขณะนั้นไม่เพียงพอ จึงทำให้ระดับราคาสินค้าสูงขึ้นได้ และภาวะเงินเฟ้อที่เกิดจากแรงดันของต้นทุน (cost push inflation) หมายถึง เงินเฟ้อที่เกิดจากสาเหตุด้านอุปทาน(supply) หรือต้นทุน(cost) ระดับราคาสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงาน (wage push inflation) และผู้ผลิตต้องการกำไรสูงขึ้น (profit push inflation)

จะเห็นว่าเมื่ออุปสงค์รวมเพิ่มสูงขึ้นจะผลักดันให้หน่วยธุรกิจเร่งผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น มีการลงทุนเพิ่มและต้องการเงินลงทุนเพิ่ม สถาบันการเงินก็จะปล่อยสินเชื่อเพิ่ม มีเงินหมุนเวียนสะพัดในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น คนงานได้ค่าจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น ธุรกิจมีกำไรจากการทำธุรกิจมากขึ้น ทุกฝ่ายมีรายได้เพิ่มขึ้น ความสามารถในการชำระหนี้ก็เพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นในช่วงที่เกิดภาวะเงินเฟ้อหนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้จะลดลง

สมมุติฐานที่ห้า เป็นสมมุติฐานที่เกี่ยวกับอัตราการว่างงาน โดยอัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้นจะทำให้โอกาสที่หนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นด้วย เพราะเมื่อประชาชนตกงานหรือว่างงานเพิ่มขึ้น ทำให้รายได้ส่วนบุคคลลดลง กำลังซื้อก็ลดลงด้วย หน่วยธุรกิจก็ขายสินค้าและบริการ

ได้น้อยลง กำไรของหน่วยธุรกิจก็ลดลงด้วย ทำให้ความสามารถในการชำระหนี้คืนให้ธนาคารก็จะลดลงด้วย โอกาสที่หนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้จะเพิ่มขึ้นก็มีมากขึ้น

สมมุติฐานที่หก เป็นสมมุติฐานที่เกี่ยวกับปริมาณสินเชื่อบริการ โดยปริมาณสินเชื่อบริการที่เพิ่มขึ้นจะทำให้โอกาสที่หนี้มีปัญหาไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University